

Doma jsme měli vždy zavěšené mapy

Rozhovor s PhDr. Mgr. Evou Novotnou, Ph.D., ředitelkou Mapové sbírky, vedoucí Knihovny geografie, působící na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, autorkou mnoha významných publikací z oblasti historické kartografie a v neposlední řadě členkou České kartografické společnosti.

Velice nás těší, milá paní doktorko, že jste si na nás udělala čas. Začneme náš rozhovor klasickou otázkou. Co Vás nasměrovalo ke kartografii, konkrétně k historické kartografii, a jak dlouho se již tomuto oboru věnujete?

Aktivně od roku 2010, kdy jsem byla jmenována ředitelkou Mapové sbírky PŘF UK. Lze však konstatovat, že od dětství mě například zajímala filatelie, která je blízká jak geografii, tak kartografii. Chodila jsem na kurzy kreslení a výtvarných technik. Měla jsem ráda hodiny deskriptivní geometrie. V kombinaci se studiem informační vědy a náboženských a historických nauk se postupně vyprofilovala také má náklonnost k tomuto oboru. Doma jsme měli vždy zavěšené mapy světa a regionů, které byly běžnou součástí interiéru. Staré mapy, které jsou kombinací umění, historie, geografie a bájných příběhů, přesně odpovídají mému naturelu. V naší jedinečné Mapové sbírce nemůžete zůstat nedotčen.

Mimo jiné, jste ředitelkou Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, která je jednou z nejvýznamnějších kolekcí map v Evropě. Mohla byste ji našim čtenářům blíže představit?

Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze je největší univerzitní kolekce kartografických dokumentů ve střední Evropě. Sídli v původním historickém sále, který byl v letech 2010–2013 rekonstruován. Byla založena roku 1891, avšak hlásí se hrdě ke slavnému odkazu Státní sbírky mapové republiky Československé založené na návrh prof. Václava Švambery roku 1920. V roce 1953 byla Státní sbírka mapová zrušena a jako Kabinet kartografie Geografického ústavu včleněna do ČSAV. Ten byl v roce 1993 zrušen a Mapová sbírka se podle delimitační dohody navrátila původnímu vlastníkovu, tedy Přírodovědecké fakultě UK.

Sbírka obsahuje přibližně 150 000 map, atlasů a glóbulů, z nichž třetinu tvoří staré tisky do roku 1850, rukopisy a světové

unikáty či rarity. Sbírka obsahuje i kolekci grafických listů, vedut a plakátů. 68 000 bibliografických záznamů a 108 000 jednotek je odborně popsáno v centrálním katalogu Univerzity Karlovy. Bylo zdigitalizováno 65 000 map, které je možné používat v národních digitálních knihovnách i v Europeana.

Tento rozhovor děláme v prostorách Mapové sbírky, která byla rekonstruována v letech 2010–2013. Jak tento proces probíhal a co může současná sbírka návštěvníkům z řad laické i odborné veřejnosti nabídnout?

Vlivem nevhodných dodatečných zásahů do vybavení historického sálu sbírky, vysokých teplot, malé vlhkosti a přímého působení slunečního záření docházelo během let k postupnému poškození sbírky. V roce 2010 bylo rozhodnuto o celkové rekonstrukci unikátního historického sálu. Jejím hlavním cílem byla rehabilitace nádherného sálu při zachování všech jeho funkcí, ochrana fondů a zlepšení badatelských podmínek.

Přestavba proběhla doslova od podlahy po strop, od elektrických a vodovodních rozvodů po poslední šroubky na nových polích. Výsledkem je obnovený historický interiér doplněný stylovými prvky. Historický nábytek byl repasován, vnitřní vybavení bylo obnoveno tak, aby vyhovovalo požadavkům na uložení dokumentů. Sál byl vybaven nejmodernější informační technikou, která bude sloužit uživatelům i zaměstnancům

sbírky. K dispozici je dálkově ovládaný data-projektor s promítacím plátnem, plazmová obrazovka, podlahové krabice s rozvody počítačové sítě a Wifi síť. Zvláštní pozornost byla věnována klimatizačním, světelným a bezpečnostním podmínkám tak, aby ve sbírce byla zajištěna co největší ochrana vzácných exponátů. Speciální „chytrá“ okna například odladí až 70 % světla a tepla, teplotu a vlhkost kontrolují speciální datalogery. Původní secesní světla byla kompletně zrestaurována a jejich nepostačující světelná hladina doplněna lampami na badatelských a pracovních stolech. Pro badatele je k dispozici i obří pojízdná restaurátorská lampa se speciálními zářivkami.

Revitalizace Mapové sbírky proběhla se snahou zachovat unikátní historický interiér a zároveň vytvořit vhodné prostředí pro uchování, správu a zpřístupnění speciálních starých a vzácných tisků (do roku 1850) a rukopisů.

Změny v Mapové sbírce se projeví nejen v interiéru, ale i ve zkvalitnění služeb. Výrazně byl rozšířen prostor a zázemí pro badatele a celkové technické vybavení. Díky audiovizuální technice je možné ve sbírce pořádat menší přednášky. Kuchařova galerie kartografie představuje ukázky z historické kartografie, je vyhledávaným a oblíbeným cílem exkurzí základních, středních i vysokých škol, stejně jako široké veřejnosti.

V rámci projektu TEMAP byly dokumenty odborně popsány a zpřístupněny. Odborná katalogizace a digitalizace nám umožnily kvalitně zpřístupnit a ochraňovat fondy. Badatelé mohou s našimi dokumenty pohodlně a neomezeně pracovat ze své pracovny, naše fondy jsou uloženy ve stabilním prostředí a nejsou vystavovány rizikovým faktorům. Významná byla také naše spolupráce s katedrou kartografie, kde kolegové připravili řadu účinných nástrojů. Tomáš Bayer program na detekci neznámého kartografického zobrazení, Miroslav Čabelka webové prezentace a Markéta Potůčková celý výukový kurz historické kartografie.